

Om aftenen den 13. november øsregnede det i Stockholm. Martin Beck og Kollberg sad dybt opslugt af et spil skak i sidstnævntes lejlighed ikke langt fra tunnelbanestationen Skärmarbrink i de sydlige forstæder. Begge havde fri, da der ikke var sket noget specielt i løbet af de seneste døgn.

Martin Beck var en elendig skakspiller, men han spillede alligevel. Kollberg havde en datter, der kun var lidt over to måneder gammel. Denne aften var han tvunget til at være barnepige, og Martin Beck havde på sin side ikke megen lyst til at gå hjem, før det var absolut nødvendigt. Vejret var rædselsfuldt. Regnen piskede hen over hustagene og trommede mod ruderne, og gaderne lå så godt som øde hen, kun befolket af de få mennesker, der mente at have tvingende grunde til at være ude.

Uden for USA's ambassade på Strandvägen og langs de gader, der førte derhen, sloges fire hundred og tolv betjente med cirka dobbelt så mange demonstranter. Betjentene var udrustet med tåregasgranater, pistoler, piske, stave, biler, motorcykler, kortbølgeradioer, megafoner, politihunde og hysteriske heste. Demonstranterne var bevæbnede med et brev og papskilte, der var ved at blive opløst af styrtregnen. Det var svært at se dem som en homogen gruppe, da de bestod af alle mulige slags mennesker lige fra trettenårige skolepiger i cowboybukser og duffelcoats og gravalvorlige studenterpolitikere til provokatører og professionelle ballademagere og i hvert fald en enkelt femogfirsårig kunstnerinde med baskerhue og silkeparaply. En eller anden stærk indre drivkraft havde formået dem til at trodse både regnen, og hvad der ellers måtte komme. På den anden side var betjentene heller ikke etatens elite. De var indkaldt fra alle mulige distrikter i byen, men enhver betjent, der kendte en læge eller magtede kunsten at undvige, havde haft held til at undgå denne modbyde-

lige udkommandering. Tilbage var de, der vidste, hvad de gjorde og kunne lide det, og de der i fagsprog kaldtes hanekyllinger, og som var alt for unge og uerfarne til at turde undslå sig, og som desuden ikke havde den ringeste anelse om, hvad de var i gang med, eller hvorfor de gjorde det. Hestene stejlede og bed i bidslerne, og betjentene fumlede ved pistolhylstrene og slog løs med stavene. En lille pige bar et skilt med den tankevækkende tekst: GØR DIN PLIGT! KNALD FLERE BETJENTE! Tre betjente på hver femogfirs kilo kastede sig over hende, rev plakaten i stykker og slæbte hende ind i en patruljevogn, hvor de vred armene om på hende og tog hende på brysterne. Hun var netop fyldt tretten denne dag og havde endnu ikke nået at få nogen.

I alt blev der pågrebet over halvtreds personer. Mange blødte. Nogle var såkaldt kendte ansigter, der måske ville skrive i aviserne eller brokke sig i radioen eller fjernsynet. Ved synet af disse fik de vagthavende politiassistenter ude på stationerne kuldegysninger og fulgte dem til dørs med et undskyldende smil og afmålte buk. Andre fik det mindre morsomt under de obligatoriske afhøringer. En ridende betjent havde fået en tom flaske i hovedet, og nogen måtte have kastet den.

Operationen blev ledet af en højtstående politimand med militær baggrund. Han regnedes for ekspert i ordenshåndhævelse og betragtede med tilfredshed det komplette kaos, det var lykkedes ham at skabe.

I lejligheden ved Skärmarbrink samlede Kollberg skakbrikkerne sammen, lagde dem ned i trækassen og skubbede skydelåget i. Hans kone var kommet hjem fra sit aftenkursus og var straks gået i seng.

“Du lærer aldrig det spil,” sagde Kollberg klagende.

“Det kræver åbenbart en eller anden speciel form for begavelse,” sagde Martin Beck dystert. “Det kaldes vist skaksans.”

Kollberg skiftede emne.

“Der er vist liv og glade dage på Strandvägen i aften,” sagde han.

“Sikkert. Hvad handler det om?”

“De skulle aflevere et brev til ambassadøren,” sagde Kollberg. “Et brev. Hvorfor sender de det ikke med posten?”

“Det ville ingen jo lægge mærke til.”

“Nej. Men under alle omstændigheder er det sgu så åndssvagt, at man skammer sig.”

“Ja,” sagde Martin Beck.

Han havde taget hat og frakke på og var ved at gå. Kollberg rejste sig hurtigt.

“Jeg følger dig på vej,” sagde han.

“Hvor skal du hen?”

“Ingen steder. Bare slentre lidt rundt.”

“I det her vejr?”

“Jeg kan godt lide regnvejr,” sagde Kollberg og trak sin mørkeblå poplinfrakke på.

“Er det ikke nok, at *jeg* er forkølet?” sagde Martin Beck.

Martin Beck og Kollberg var politimænd. De var i rigsmordkommissionen. Lige for tiden havde de ikke noget specielt at beskæftige med og kunne med nogenlunde god samvittighed holde fri.

Ude i byen var der ingen betjente på gaderne. Den gamle dame uden for Hovedbanegården ventede forgæves på, at en betjent skulle komme og gøre honnør og smilende hjælpe hende over gaden. En person, der netop havde smadret glasset i et udhængsskab med en brosten midt inde i byen, behøvede ikke være bange for, at den stigende og faldende hylen fra en patruljevogns sirene pludselig skulle afbryde ham i hans forehavende.

Politiet havde hænderne fulde.

En uge tidligere havde rigspolitichefen i en offentlig udtalelse sagt, at mange af politiets almindelige arbejdsopgaver måtte forsømmes, fordi man var nødt til at beskytte den amerikanske ambassade mod breve og andet fra folk, der ikke brød sig om Lyndon Johnson og krigen i Vietnam.

Kriminalassistent af første grad Lennart Kollberg brød sig heller ikke om Lyndon Johnson og krigen i Vietnam, men kunne derimod lide at slentre rundt i byen, når det regnede.

Klokken elleve om aftenen regnede det stadig, og demonstrationen kunne betragtes som opløst.

Samtidig blev der begået et mord og et mordforsøg i Stockholm.

Regn, tænkte han og så sørgmodigt ud ad vinduet. Novembermørke og regn, koldt og silende. Varsel om den kommende vinter. Snart ville det begynde at sne.

Intet i byen var specielt attraktivt lige nu og især ikke i denne gade med de bladløse træer og store, slidte lejekaserner. En trist og misrygtet esplanade, der havde været dårligt planlagt, allerede da den blev opført. Den førte egentlig ingen steder hen og havde aldrig gjort det, den lå der bare som en trist påmindelse om en for længst påbegyndt og storstilet tænkt, men aldrig gennemført byplan. Der var ingen oplyste butiksvinduer og ingen mennesker på fortovene. Kun høje, nøgne træer og gadelygter, hvis kolde, hvide lys reflekteredes i vandpytterne og de regnblanke biltage.

Han havde trasket omkring i regnen så længe, at håret og bukserne var blevet gennemblødte, og nu kunne han mærke væden langs skinnebenene og i nakken og på halsen og helt ned mellem skulderbladene, kold og piblende.

Han knappede de to øverste knapper i frakken op og stak højre hånd inden for jakken for at mærke pistolkolben. Også den føltes kold og fugtig.

Ved berøringen gøs manden i den mørkeblå poplinfrakke, og han forsøgte at tænke på noget andet. For eksempel hotelaltanen i Andraitx, hvor han havde tilbragt sin ferie fem måneder tidligere. På den tunge, stillestående hede og på det klare solskin over kajen og fiskerbådene og på den endeløse, dyblå himmel over bjergkammen på den anden side af bugten.

Så tænkte han, at det sikkert også regnede der på denne årstid, og at der ikke var indlagt varme i husene, kun åbne ildsteder.

Og at han ikke længere befandt sig i samme gade som før og snart ville blive tvunget ud i regnen igen.

Bag sig hørte han nogen på trappen og vidste, at det var den person, der var steget på ved Åhléns varehus i Klarabergsgatan i indre by tolv stoppesteder tidligere.

Regn, tænkte han. Jeg bryder mig ikke om det. Faktisk kan jeg ikke fordrage det. Gad vide, hvornår jeg bliver forfremmet? Hvad bestiller jeg for øvrigt her, og hvorfor ligger jeg ikke hjemme hos ...

Og det var det sidste, han tænkte.

Bussen var en rød dobbeltdækker med cremefarvet top og grålakeret tag. Den var af typen Leiland Atlantean og bygget i England, men konstrueret til den to måneder tidligere indførte højretrafik i Sverige. Netop denne aften kørte den på linje 47 i Stockholm, fra Bellmansro på Djurgården til Karlberg og retur. Nu kørte den mod nordvest og nærmede sig endestationen i Norra Stationsgatan, der lå kun nogle meter fra bygrænsen mellem Stockholm og Solna.

Solna er en forstad til Stockholm og fungerer som en selvstændig kommunal administrativ enhed, selv om grænsen mellem de to byer kun er en tegnet streg på et kort.

Den var stor, denne røde bus, over elleve meter lang og næsten fire og en halv meter høj. Alle lygter var tændt, og den så varm og hjemlig ud med de duggede ruder, som den brummede frem mellem de bladløse træer langs den mennesketomme Karlsbergsvägen. Så drejede den til højre ad Norrbackagatan, og motorstøjen dæmpedes på den stejle bakke ned mod Norra Stationsgatan. Slagregnen plaskede mod taget og ruderne, og hjulene sprøjtede kaskader af vand op, mens de tungt rullede nedad.

Gaden sluttede for enden af bakken. Bussen skulle dreje i en vinkel på tredive grader ind på Norra Stationsgatan, hvorefter der kun ville være tre hundred meter til endestationen.

Den eneste person, der i dette øjeblik observerede køretøjet, var en mand, der stod trykket op mod en husmur et hundred og halvtreds meter oppe ad Norrbackagatan. Vedkommende var indbrudstyv og havde tænkt sig i næste øjeblik at smadre en

vinduesrude. Han iagttog bussen, fordi han ville have den væk fra vejen og ventede på, at den skulle passere.

Han så den også ganske rigtigt bremse op i krydset og begynde at vise af og svinge til venstre. Så var den ude af syne. Regnen slog mere øredøvende end nogensinde. Manden hævede hånden og smadrede ruden.

Hvad han ikke så var, at den aldrig fuldførte svinget.

Den røde dobbeltdækkerbus syntes at holde stille et øjeblik midt i svinget. Så rullede den tværs over gaden, fortsatte over fortovet og borede sig halvt gennem ståltrådshegnet, der skil-ler Norra Stationsgatan fra den mennesketomme godsbanegård på den anden side.

Så blev den stående.

Motoren slukkede, men ikke lygterne og heller ikke belysningen indenfor.

De duggede ruder glinsede stadig lige hyggeligt i mørket og kulden.

Og regnen piskede mod metaltaget.

Klokken var tre minutter over elleve om aftenen den 13. november 1967.

I Stockholm.

Kristiansson og Kvant kørte patruljevogn i Solna.

I løbet af deres ikke specielt afvekslende professionelle løbebane havde de pågrebet tusindvis af berusere og mange tyveknægte, og engang havde de formodentlig reddet en lille seksårig piges liv ved at pågribe en notorisk seksualforbryder, der netop stod i begreb med at overfalde hende. Det var sket for mindre end fem måneder siden og havde mildest talt været et rent og skært tilfælde, men det var ikke desto mindre en pågribelse, der var lidt af en bedrift, og som de kunne leve højt på længe.

Netop denne aften havde de ikke pågrebet noget som helst bortset fra hver sin øl, hvilket måske var imod reglementet og altså ikke værd at hæfte sig ved.

Lidt i halv elleve kom der en alarm over radioen, og de kørte til en adresse i Kapellgatan i bydelen Huvudsta, hvor nogen havde fundet en livløs person i opgangen. Det tog dem kun tre minutter at nå frem.

På tværs foran gadedøren lå ganske rigtigt en menneskelig skikkelse i slidte, sorte bukser, nedtrådte sko og en beskidt, gråmeleret jakke. I den oplyste trappeopgang indenfor stod en ældre dame i tøfler og slåbrok. Det var tydeligvis hende, der havde klaget. Hun gestikulerede til dem gennem glasruden, så åbnede hun hoveddøren på klem, strakte armene ud gennem sprækken og pegede sigende på den ubevægelige skikkelse.

“Ja, og hvad foregår der så her?” sagde Kristiansson.

Kvant bøjede sig ned og snusede.

“Bevidstløs,” sagde han med dyb og inderlig afsmag. “Tag fat her, Kalle.”

“Vent lige lidt,” sagde Kristiansson.

“Hvad?”

“Genkender De denne mand, frue?” spurgte Kristiansson yderst høfligt.

“Ja, det skulle jeg mene.”

“Hvor bor han?”

Kvinden pegede på en dør tre meter længere inde på trappeopgangen.

“Der,” sagde hun. “Han faldt i søvn, mens han forsøgte at lukke døren op.”

“Ja, han har nøglen i hånden,” sagde Kristiansson og kløede sig i hovedet. “Bor han alene?”

“Hvem ville bo sammen med sådan en drukkenbolt?” sagde damen.

“Hvad har du tænkt dig?” sagde Kvant mistænksomt.

Kristiansson svarede ikke. Han bøjede sig ned og tog nøglerne ud af den sovendes hånd. Så tog han fat i beruserens fødder med et greb, der vidnede om mange års øvelse, åbnede gadedøren med knæet og hev manden hen til lejligheden. Kvinden trak sig lidt tilbage, og Kvant stod stadig uden for hoveddøren. Begge betragtede sceneriet med passiv misfornøjelse.

Kristiansson låste op, tændte lyset i entreen og trak den våde frakke af manden. Beruseren tog et svajende skridt, sank om på sengen og sagde:

“Tak, lille frøken.”

Så vendte han sig om på siden og sov videre. Kristiansson lagde nøgleknippet på en kurvestol ved siden af sengen, slukkede lyset, lukkede døren igen og gik tilbage til bilen.

“God nat, frue,” sagde han.

Kvinden stirrede på ham med sammenkneben mund, slog med nakken og gik sin vej.

Kristiansson gjorde det ikke af menneskekærlighed, men fordi han var doven.

Ingen vidste det bedre end Kvant. Mens de endnu tjenestegjorde som patruljebetjente på prøve i Malmø, havde han mange gange set Kristiansson hjælpe berusere over gaden, ja sågar over broer for at få dem ind i næste politidistrikt.

Kvant sad bag rattet. Han slog tændingen til og sagde surt:

“Siv siger indimellem, at jeg er sløv. Hun skulle lige se dig.”

Siv var Kvants kone og desuden hans kæreste og oftest eneste samtaleemne.

“Hvorfor skulle man blive sølet til af bræk, hvis det ikke er nødvendigt,” sagde Kristiansson filosofisk.

Kristiansson og Kvant lignede hinanden af kropsbygning og udseende. Begge var 1.88 høje, blonde, bredskuldrede og blåøjede. Men de var af vidt forskelligt temperament og havde forskellig opfattelse af en del ting. Dette var en af dem.

Kvant var ubestikkelig. Han gik aldrig på akkord, når det gjaldt ting, han så, men på den anden side var han ekspert i at se så lidt som muligt.

Fra Huvudsta kørte han langsomt og i bister tavshed en tur forbi Statens Politiskole, derefter gennem et kolonihaveområde, forbi jernbanemuseet, blindeinstituttet og derefter zigzag gennem hele det vidstrakte universitetsområde med de forskellige institutioner for endelig via jernbanens administrationsbygninger at komme ud på Tomtebodavägen.

Det var en mesterligt udtænkt rute, der førte gennem så godt som garanteret affolkede områder. De mødte da heller ikke en eneste bil på turen og så kun to levende væsener, først en kat og siden endnu en.

Da de nåede enden af Tomtebodavägen, standsede Kvant med kølerhjelm en meter fra Stockholms bygrænse og lod motoren køre i tomgang, mens han spekulerede på, hvordan resten af patruljerunden skulle planlægges.

Gad vide, om du tør vende om og køre samme vej tilbage, tænkte Kristiansson. Højt sagde han:

“Kan du låne mig en tier?”

Kvant nikkede, tog tegnebogen frem af inderlommen og afleverede sedlen uden så meget som at kaste et blik på kollegaen. Samtidig tog han en rask beslutning. Hvis han passerede bygrænsen og fulgte Norra Stationsgatan fem hundred meter i nordøstlig retning, ville de kun befinde sig i Stockholm i to minutter. Så kunne han dreje ned ad Eugeniavägen, krydse sygehusområdet og fortsætte gennem Hagaparken og langs Norra Kirkegård for endelig at nå frem til politistationen. Så ville det

passe med, at runden var slut, og muligheden for at se noget på vejen burde være minimal.

Kristiansson stoppede tieren i lommen og gabte. Så kiggede han ud i den øsende regn og sagde:

“Der kommer en gammel gut løbende.”

“Han har en hund med,” tilføjede Kristiansson. “Og han vinker til os.”

“Det er ikke mit bord,” sagde Kvant.

Manden med hunden, der for øvrigt var en løjerlig lille en, som han nærmest slæbte efter sig, styrtede ud på gaden og stillede sig op lige foran vognen.

“Satans,” sagde Kvant og bremsede hårdt.

Han rullede sideruden ned og råbte surt:

“Hvad er meningen med at springe ud på kørebanen på den måde?”

“Der ... der står en bus derhenne,” sagde manden åndeløst og pegede op ad gaden.

“Og hvad så?” sagde Kvant uhøfligt. “Og hvordan kan De finde på at behandle Deres hund på den måde? Et uskyldigt dyr.”

“Der ... der er sket en ulykke.”

“Ja, ja, vi skal nok se på det,” sagde Kvant utålmodigt. “Flyt Dem nu.”

Han lod bilen rulle videre.

“Og lad være med det en anden gang,” råbte han tilbage over skulderen.

Kristiansson kiggede ud i regnen.

“Ja,” sagde han resigneret. “En bus er kørt galt. En af dobbeltdækkerne.”

“Og lygterne er tændt,” sagde Kvant. “Og fordøren står åben. Gå ud og kig, Kalle!”

Han standsede skråt bag bussen. Kristiansson lukkede døren op, rettede automatisk på sin skrårøm og sagde nærmest for sig selv:

“Ja, og hvad foregår der så her?”

Ligesom Kvant var han iført støvler og læderjakke med blanke knapper og bar staven og pistolen i livremmen.

Kvant blev siddende i bilen og betragtede Kristiansson, der sløvt gik hen mod bussens åbne fordør.

Kvant så ham gribe fat i gelænderet og slapt hive sig op på fodtrinet for at kigge ind i bussen. Så gav det pludselig et sæt i ham, og han dukkede sig samtidig med, at hans hånd søgte op mod pistolhylstret.

Kvant reagerede hurtigt. Det tog ham kun et par sekunder at tænde de røde lygter, projektøren og patruljevognens orange blinklys.

Kristiansson stod stadig sammenkrøbet ved siden af bussen, da Kvant slog bildøren op og fór ud i regnvejret. Alligevel havde Kvant nået at trække og afsikre sin 7.65 millimeter Walther og til og med kastet et blik på uret.

Det viste præcis tretten minutter over elleve.

Den første overordnede politimand, der nåede frem til Norra Stationsgatan, var Gunvald Larsson.

Han havde siddet ved sit skrivebord på politistationen på Kungsholmen og bladret i en tungt fordøjelig rapport, modløst og sikkert for tiende gang, mens han spekulerede på, hvornår folk egentlig havde tænkt sig at gå hjem.

Med folk mente han blandt andet rigspolitichefen, en konstitueret politimester, adskillige assistenter og kommissærer, der i anledning af de lykkeligt afsluttede uroligheder vrimlede omkring på trapper og i korridorer. Så snart disse personer fandt det for godt at afslutte arbejdsdagen og trække sig tilbage, ville han også selv gøre det så hurtigt som muligt.

Telefonen ringede. Han gryntede og greb røret.

“Ja. Det er Larsson.”

“Alarmcentralen. En patruljevogn i Solna har fundet en hel bus fuld af døde på Norra Stationsgatan.”

Gunvald Larsson kastede et blik på det elektriske ur på væggen, der viste atten minutter over elleve, og sagde:

“Hvordan kan en patruljevogn fra Solna finde en bus fuld af døde i Stockholm?”

Gunvald Larsson var kriminalassistent af første grad ved Stockholmspolitiets drabsafdeling. Han var usmidig af natur og ikke blandt de mest vellidte i etaten.

Men han var hurtig i vendingen, og det var altså ham, der kom først.

Han standsede bilen, slog frakkekraven op og steg ud i den øsende regn. Han så en rød dobbeltdækkerbus, der stod på tværs ind over fortovet, og hvis forende havde væltet og delvis kørt igennem et højt ståltrådshegn. Han så også en sort Plymouth med hvide stænklapper og ordet POLITI i hvide blokbogstaver

hen over dørene. Udrykningslyset brændte, og i lyset fra projektøren stod to uniformerede betjente med pistoler i hænderne. Begge virkede unaturligt blege. Den ene havde brækket sig ned ad læderjakken og tørrede sig forlegent med et gennemblødt lommetørklæde.

“Hvad drejer det sig om?” sagde Gunvald Larsson.

“Der ... der ligger en masse døde derinde,” sagde den ene af betjentene.

“Ja,” sagde den anden. “Det passer. Og en masse patronhylstre.”

“Og en der viser livstegn.”

“Og en politimand.”

“En politimand,” sagde Gunvald Larsson spørgende.

“Ja. En kriminaler.”

“Vi kender ham. Han arbejder i Västberga. I rigsmordkommissionen.”

“Men vi ved ikke, hvad han hedder. Han har blå frakke på. Og han er død.”

De to betjente talte usikkert og lavmælt og i munden på hinanden.

De var alt andet end små af statur, men ved siden af Gunvald Larsson virkede de ikke specielt imponerende.

Gunvald Larsson var en meter og tooghalvfems høj og vejede nioghalvfems kilo. Han var bredskuldret som en professionel sværvægtsbokser og havde vældige, behårede hænder. Hans tilbagestrøgne, blonde hår var allerede gennemblødt.

Lyden af en masse hylende sirener skar gennem regnens plasken. Den syntes af komme fra alle sider. Gunvald Larsson lyttede og sagde:

“Er det her Solna?”

“Lige ved bygrænsen,” sagde Kvant listigt.

Gunvald Larsson kastede et udtryksløst, klart blik fra Kristiansson til Kvant. Så gik han med lange skridt hen mod bussen.

“Det ligner ... et slagtehus derinde,” sagde Kristiansson.

Gunvald Larsson rørte ikke ved bussen. Han stak hovedet ind gennem den åbne fordør og så sig omkring.

“Ja,” sagde han roligt. “Det gør det faktisk.”